

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

Завдання до самостійної роботи

для здобувачів спеціальності 052 «Політологія»

Затверджено
на засіданні методичної ради
Протокол № від

Краматорськ - Тернопіль

ДДМА

2022

УДК 323.2

Загальна теорія політики : завдання до самостійної роботи для здобувачів спеціальності 052 «Політологія» / уклад.: Кваша О. П. – Краматорськ : ДДМА, 2022. – 42 с.

Міститься інформація щодо завдань до самостійної роботи з курсу «Загальна теорія політики». Наведено завдання для підготовки студентів до самостійної роботи, теми доповідей і презентацій, методичні поради до написання рефератів, перелік необхідної літератури.

Призначено для здобувачів спеціальності 052 «Політологія».

Укладач

О. П. Кваша, доц.

Відп. за випуск

О. П. Кваша, доц.

ЗМІСТ

Загальні положення	4
1 Тематика і завдання до самостійної роботи.....	6
2 Теми рефератів, презентацій	33
3. Методичні поради до написання рефератів	36
Рекомендована література	38

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до умов Болонської декларації в процесі навчання зменшується частка прямого інформування студента і розширюється застосування інтерактивних форм роботи студента під керівництвом викладача. Повноцінна самостійна робота студента в дослідницьких центрах, читальних залах, комп'ютерних класах, на об'єктах майбутньої професійної діяльності, участь в наукових дослідженнях формує сучасного фахівця, здатного практично застосувати осмислену інформацію і приймати професійні рішення.

Самостійна робота студента з навчальної дисципліни «Загальна теорія політики» є важливою складовою у підготовці кваліфікованого фахівця-політолога, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до компетентної професійної діяльності на рівні світових стандартів.

Самостійна робота студентів забезпечується навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, інтерактивними навчально-методичними комплексами дисциплін, комп'ютерною технікою тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань).

Обсяг і зміст самостійної роботи визначає викладач, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента (як правило, на індивідуальних заняттях), аналізує результати самостійної навчальної роботи кожного студента.

Самостійна робота студентів денної форми навчання починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом «Загальна теорія політики».

Основними формами самостійної роботи є:

- робота з підручниками та посібниками;
- робота з науковою літературою;
- самостійне вивчення окремих тем і питань до семінарських занять на основі навчальної, монографічної літератури, документів, матеріалів, періодичних видань;
- підготовка реферату;
- підготовка до аудиторної контрольної роботи;
- підготовка до консультації з викладачем;
- підготовка до іспиту.

У даному методичному посібнику викладено завдання до самостійної роботи для підготовки здобувачів за темами курсу, теми доповідей та презентацій, питання для самоперевірки, перелік необхідної літератури для глибшого оволодіння знаннями з курсу «Загальна теорія політики».

1 ТЕМАТИКА І ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Політичне життя і політична наука.

Завдання 1.

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

Поняття	№	Зміст
1	2	3
Об'єкт політики		1. Всі явища політичного та суспільного життя – елементи політичної, економічної, правової і культурно-духовної підсистем суспільства, а також соціуми і окремі особи, на які спрямована діяльність суб'єктів політики
Політія		2. Розуміння загальних закономірностей політичного життя суспільства допоможе іншим соціальним наукам у вирішенні їхніх специфічних завдань
Об'єкт політології		3. Вивчення політики за допомогою конкретного дослідження різноманітної поведінки окремих особистостей і груп
Предмет політології		4. Це її організаційна структура (держава, партії тощо), а також норми, закони, що забезпечують її стійкість, стабільність і дозволяють регулювати політичну поведінку людей
Методологічна функція		5. Цивілізована форма спільності, що служить досягненню «загального добра» й «щасливого життя»

Біхевіористський метод		6. Сфера політичних відносин у суспільстві
Форма політики		7. Закономірності формування й розвитку політичної влади, форми й методи її функціонування й використання в державно-організованому суспільстві

Завдання 2

Суть якої функції політології полягає в оцінці тих або інших політичних проектів з погляду відповідності їх висновкам політичної науки, суспільним потребам і прийнятим у суспільстві політичним і моральним цінностям?

Завдання 3

У яких випадках політика проникає в усі сфери життя суспільства й підпорядковує їх собі? Наведіть приклади такого підпорядкування і їх наслідки для українського суспільства.

Завдання 4

Як відомо, у центрі політичних процесів є влада. Визначте особливості тлумачення «влади» у поглядах Т. Гобсса, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо.

Завдання 5

Один із підходів до розуміння політики базується на таких тезах: державна влада походить від Бога й тому повинна бути підпорядкована духовній. Проте, незважаючи на божественну природу державної влади, її отримання та використання цілком залежить від людей. Отже, сутність влади божественна, але форми її реалізації визначаються самими людьми. Супротив народу проти влади монарха визнавався смертним гріхом, оскільки прирівнювався до бунту проти Бога. Однак сама світська влада повинна додержуватися християнських заповідей і не пригнічувати власний народ. До якого

наукового підходу можна віднести наведені тези? Хто є автором даного підходу?

Завдання 6

Політологія як окрема навчальна дисципліна починає викладатися у Вищих навчальних закладах України лише після проголошення незалежності нашої держави. Визначте причини, які обумовили процес виокремлення політології у вітчизняному просторі. Назвіть наукові напрямки, які притаманні сучасній українській політології.

Завдання 7

Проаналізуйте будь-який аспект соціальної політики українського уряду, наприклад, підвищення тарифів і податків на імпортні товари. Розгляньте його наслідки для різних соціальних груп і верств населення.

Література

1. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія. Київ, Знання, 2004.-540с.
2. Дубінін, В.В. Розвиток політичної думки в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Краматорськ: ДДМА, 2005. – 216 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Мухаев Р.Т. Политология: учебник для вузов.- М.: «Издательство ПРИОР», 1997.-368с.
5. Нечаев В.Д. Децентрализация, демократизация и эффективность// Полис.-2005.-№3.- С.92-102
6. Политология:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перереб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
7. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
8. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.

9. Політологія: Підручник/ М.І.Панов, Л.М.Герасіна, В.С.Журавський, В.Я.Зимогляд.- 2-ге вид., переробл. і доп.- К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2005.- 520 с.

10. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.

11. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 2. Політична влада та механізми її здійснення

Завдання 1

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>2</i>
Суб'єкти влади		1. Здатність підвищення або зниження соціального статусу або рангу, місця в соціальній стратифікації
Джерела влади		2. Задоволення первісних потреб – в їжі, одязі, житлі тощо – необхідна умова існування людини
Культурно-інформаційні ресурси влади		3. Засоби, використання яких забезпечує вплив на об'єкт влади відповідно до цілей суб'єкта
Соціальні ресурси влади		4. Визнання суспільством законності, правомірності офіційної влади
Економічна влада		5. Матеріальні й інші соціальні блага, пов'язані з повсякденними інтересами людей

Ресурси влади		6. Знання й інформація, а також засоби їхнього одержання та поширення: інститути науки, освіти, засоби масової інформації
Легітим- ність		7. Авторитет, сила, закон, багатство, знання, соціальний і політичний статус, харизма

Завдання 2

У чому різниця понять легітимність і легальність влади?

Завдання 3

Наведіть приклади зі світової історії, коли дії влади були незаконними, але виявилися легітимними.

Завдання 4

Що таке політична влада? Чому, аналізуючи політичну владу, необхідно брати до уваги два аспекти: теоретичний та практичний.

Завдання 5

Визначити, що являють собою відповідність політичної влади основним цінностям більшості суспільства і його намірам. Це...

Завдання 6

Визначити, що являє собою суверенна політико-територіальна організація публічної влади, яка ґрунтується на принципі верховенства права, дотримання закону, поважання особи й недоторканності її прав, свобод та законних інтересів. Це...

Завдання 7

Які ресурси влади, на ваш погляд, є найбільш значимими в сучасному українському суспільстві?

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.

2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Политология:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перереб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
5. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
6. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
7. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
8. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 3. Політична еліта та політичне лідерство.

Завдання 1

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Політична еліта		1. Власний погляд на реальність, наявність образу бажаного майбутнього й знання способів його досягнення
Лідер-торговець		2. Право на лідерство виникає внаслідок установлених у даному співтоваристві формальних узаконених процедур

Раціонально-легальний політичний лідер		3. Здатний ефективно діяти в екстремальних умовах, швидко приймати рішення, адекватно реагувати на ситуацію
Політичний лідер		4. Здатність привабливо піднести свої ідеї й плани, переконати громадян у їхній перевазі, змусити «купити» ці ідеї, а також залучити маси до їхнього здійснення
Лідер-пожежник		5. Механізм і конкретні способи реалізації влади
Лідер-прапорносець		6. Певна група, прошарок суспільства, що концентрує у своїх руках державну владу й займає командні пости, управляючи суспільством
Лідер-революціонер		7. Ставить за мету перехід до принципово іншої суспільної системи

Завдання 2

У рамках класифікації типів політичних лідерів М. Херманн виділила лідера-прапорносеця. Кого із лідерів держави ви можете віднести до цього типу?

Завдання 3

Порівняйте політичних лідерів сучасної України з точки зору типології, запропонованої М. Вебером.

Завдання 4

Охарактеризуйте політичні еліти України та визначте рівень довіри до них населення.

Завдання 5

Чи можна погодитися із твердженням, що керівник - це формальний лідер?

Завдання 6

Яка з теорій лідерства виходить з твердження французького політолога Ж. Блонделя: «Лідери - це заручники того середовища, у якому вони можуть зробити те, що середовище дозволяє їм зробити»?

Завдання 7

На ваш погляд, які функції політичних еліт сприяють консолідації українського суспільства?

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. – М. : Проспект, 2005. – 600 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
4. Дегтярев А.А. Основы политической теории – М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 434 с.
5. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. – 1105 с.
6. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. – М.: Юристъ, 2009. – 511 с.
7. Зотов, В.Д. История политических учений : учебник / В.Д. Зотов, Л.В. Зотова. – М. : Юристъ, 2005. – 605 с.
8. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. – К.: КНЕУ, 2011. – 348 с.
9. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с..

Тема 4. Поняття і структура політичної системи. Типології політичних систем

Завдання 1

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Тоталітаризм		1. Сукупність інститутів (державних, партійних, суспільно-політичних), що виражають і представляють різні за значенням інтереси: від загальнозначущих до групових і приватних
Політична система		2. Члени співтовариства залишаються джерелом влади й мають право приймати рішення, але реалізують це право через обраних ними представників, які повинні відстоювати їхні інтереси
Культурна підсистема		3. Сукупність політичних інститутів, суспільних структур, норм і цінностей, а також їхньої взаємодії, у яких реалізується політична влада й здійснюється політичний вплив
Політичний режим		4. Необмежена влада державних органів при збереженні сфери громадянського суспільства, приватної ініціативи в економіці, ринковій конкуренції

Авторитаризм		5. Сукупність субкультур, релігійна система, що визначає пріоритетні цінності, переконання, стандарти політичної поведінки, політичну ментальність
Інституціональна підсистема		6. Система прийомів, методів, способів здійснення політичної влади в суспільстві
Представницька демократія		7. У політичний лексикон термін був введений в 1925 р. Б. Муссоліні, характеризується абсолютним контролем держави над всіма областями громадського життя, повним підпорядкуванням людини політичній владі й пануючій ідеології

Завдання 2

На вашу думку як співвідносяться поняття «політичний режим» та «державний режим»?

Завдання 3

Чи згодні ви з наступною тезою «при демократичному режимі вплив на населення переважно психологічний й здійснюється він у всіх сферах життя суспільства»? Поясніть свою думку, підкріплюючи її прикладами.

Завдання 4

На вашу думку, яке слово в логічному ланцюжку слів зайве: «Демократія буває формальна, реальна, ідеальна, соціальна»? Аргументуйте свій вибір.

Завдання 5

Визначте характерні риси, що були притаманні політичній системі України на час отримання незалежності, та порівняйте їх із сьогоденням.

Завдання 6

Проаналізуйте політичну систему як базову структуру політичного життя. Які фактори, на вашу думку, справляють більший вплив на механізм функціонування політичної системи: внутрішні (економічні, соціальні, духовно-моральні) чи зовнішні (міжнародні, географічні та ін.)? Аргументуйте відповідь.

Завдання 7

Наведіть приклади позитивних практик існування авторитарних політичних режимів у світі.

Література

1. Авксентьєва Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. — 576 с.
2. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
4. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
5. Политология: Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перереб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
6. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
7. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
8. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
9. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 5 Політична опозиція

Завдання 1

Визначте що є основними причинами формування політичної опозиції

є:

1. недосконалість виборчих систем;
2. значне соціальне розшарування суспільства;
3. розчарування населення в ідеалах державного устрою;
4. олігархізація суспільства;
5. політична байдужість;
6. усі твердження правильні.

Завдання 3

Виберіть правильні відповіді

Нормативно-правові чинники функціонування опозиції – це:

1. Конституція;
2. роль політичних партій;
3. виборча система;
4. закон про опозицію, регламенти, угоди між політичними силами;
5. розподіл обов'язків між урядом та опозицією;
6. особливості інституційної структури;
7. система влади;
8. структурованість електорального поля;
9. дія принципу стримування та противаг;
10. рівень політичної культури політичної еліти та мас.

Завдання 4

Виберіть правильні відповіді

Структурні чинники функціонування опозиції – це:

1. Конституція;
2. роль політичних партій;

3. виборча система;
4. закон про опозицію, регламенти, угоди між політичними силами;
5. розподіл обов'язків між урядом та опозицією;
6. особливості інституційної структури;
7. система влади;
8. структурованість електорального поля;
9. дія принципу стримування та противаг;
10. рівень політичної культури політичної еліти та мас.

Завдання 5

Виберіть правильні відповіді

Ціннісні чинники функціонування опозиції – це:

1. Конституція;
2. роль політичних партій;
3. виборча система;
4. закон про опозицію, регламенти, угоди між політичними силами;
5. розподіл обов'язків між урядом та опозицією;
6. особливості інституційної структури;
7. система влади;
8. структурованість електорального поля;
9. дія принципу стримування та противаг;
10. рівень політичної культури політичної еліти та мас.

Завдання 6

Виберіть правильні відповіді

Основні цілі опозиції за Р.Далем:

1. зміна складу уряду;
2. зміна урядової політики;
3. зміна політичної системи;
4. боротьба за владу;

5. участь у прийнятті рішень;
6. зміна соціально-економічного устрою;
7. усі твердження вірні.

Завдання 7

Виберіть правильні відповіді

Які фактори впливають на формування опозиції?

1. конституційний устрій;
2. виборча система;
3. соціальні групи, що незадоволені політикою;
4. особливості політичної культури;
5. наявність специфічних субкультур у суспільстві;
6. ступінь незадоволення урядом у суспільстві;
7. соціально-економічні фактори розколу в суспільстві;
8. особливості масової свідомості;
9. ступінь поляризації суспільства;
10. боротьба за владу;
11. усі твердження вірні.

Завдання 8

Виберіть правильні відповіді

Опозиція як політичний інститут має на меті:

1. організовану, конструктивну критику владних інститутів;
2. внесення альтернативи офіційній політиці;
3. критику владних інститутів;
4. критику владних рішень
5. проявляється без внесення альтернативних пропозицій.

Завдання 9

Виберіть правильні відповіді

Опозиція як форма суспільного протесту має на меті:

1. організовану, конструктивну критику владних інститутів;

2. внесення альтернативи офіційній політиці;
3. критику владних інститутів;
4. критику владних рішень
5. проявляється без внесення альтернативних пропозицій.

Література.

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Графский, В.Г. История политических и правовых учений : учебник / В. Г. Графский. – М. : Проспект, 2005. – 600 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
4. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. – 307 с.
5. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер.з англ.). — Х. : Каравела, 2002. — 216 с.
6. Дегтярев А.А. Основы политической теории – М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 434 с.
7. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. – 1105 с.
8. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. – М.: Юристъ, 2009. – 511 с.
9. Зотов, В.Д. История политических учений : учебник / В.Д. Зотов, Л.В. Зотова. – М. : Юристъ, 2005. – 605 с.

Тема 6.Держава як основний інститут політичної системи

Завдання 1

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Монархія		1. Це універсальна політична організація, що здійснює владу в інтересах людей, що проживають на даній території, і регулює їхні відносини за допомогою правових норм
Форма правління		2. Форма правління, при якій верховна державна влада здійснюється виборними органами, що обираються населенням на певний термін
Республіка		3. Проста, єдина держава, частини якої є адміністративно-територіальними одиницями й не мають ознак державного суверенітету
Держава		4. Обґрунтовувала походження держави тим, що люди – істоти колективні, кі прагнуть до взаємного спілкування, створення родини
Федерація		5. Форма правління, при якій влада повністю або частково зосереджена в руках одноособового глави держави – монарха (короля, царя, шаха, імператора тощо)
Патріархальна теорія держави		6. Союзна держава, частини якої є державними утвореннями й мають певну політичну самостійність та інші ознаки державності
Унітарна держава		7. Являє собою спосіб організації верховної державної влади, принципи відносин її органів, ступінь участі населення в їхньому формуванні

Завдання 2

Поясніть як співвідносяться такі поняття як «держава» та «громадянське суспільство».

Завдання 3

Охарактеризуйте монархію як форму державного правління. Чим відрізняються абсолютна монархія й конституційна?

Завдання 4

Якщо би вам довелося обирати між парламентсько-президентською республікою або президентсько-парламентською, на користь якої форми був би ваш вибір? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 5

Із наведених ознак виберіть ті, які характерні на ваш погляд для правової держави: 1) правова держава - це держава, де всі підпорядковуються закону й гарантується дотримання основних прав людини; 2) у правовій державі права людини встановлюються державою й дозволено тільки те, що дозволено законом; 3) у правовій державі всі державні органи влади можуть судити про те, порушила людина закони чи ні.

Завдання 6

Які фактори, на вашу думку, заважають розвитку громадянського суспільства в Україні?

Завдання 7

Головною відмінністю зазначеної форми правління є створення уряду на парламентській основі (звичайною парламентською більшістю) і його формальній відповідальності перед парламентом. Про яку форму правління йде мова?

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.

2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1991.
4. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
5. Конституційні акти України 1917–1920. Невідомі Конституції України. – К., 1992.
6. Політологія:Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
7. Політологія : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
8. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
9. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.

Тема 7. Політичні партії, партійні та виборчі системи

Завдання 1

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Політична партія		1. Великі організації, які мають складну внутрішню структуру й високий ступінь ідеологізованості
Правляча політична партія		2. Сукупність правил, прийомів, процесів, що забезпечують і регулюють легітимне формування органів політичної влади

Виборча система		3. Невеликі за своїм чисельним складом, але в них існує жорстка дисципліна й чітко виражена організація
Кадрові політичні партії		4. Характеризується тим, що обраним у той або інший виборний орган вважається кандидат (або список кандидатів), що набрав передбачену законом більшість голосів
Масові політичні партії		5. Це партії, що одержали за результатами виборів більшість місць у парламенті й сформували уряд
Мажоритарна виборча система		6. Підбір, підготовку й висування кадрів як для самої партії, так і для інших структур політичної системи
Функція політичного рекрутування		7. Організація, що безперервно діє та існує як на загальнонаціональному, так і на місцевому рівнях, націлена на одержання й здійснення влади і прагне з цією метою до народної підтримки

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

Завдання 2

Чим відрізняється політична партія від інших громадських організацій?

Завдання 3

Які критерії використовуються при виділенні різних типів партійних систем?

Завдання 4

Однопартійна система закріплює правлячу роль партії, монополію її керівництва у суспільстві при відсутності вільних виборів, плюралізму. Чи погоджуєтесь ви з цією тезою? Аргументуйте свою відповідь.

Завдання 5

Простежте особливості становлення багатопартійності з часу проголошення незалежності держави України і до сьогодні.

Завдання 6

На ваш погляд, чому саме біполярна партійна система характерна для країн, що переживають кризовий період свого розвитку?

Завдання 7

Проаналізуйте особливості проходження виборів до Верховної Ради України з 2007 по 2019 роки. Зверніть увагу на виборчі системи, які були поширені у той чи інший проміжок часу.

Література

1. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
2. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 5-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2004.- 645 с.
3. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с
4. Политология: Учебник для вузов/Под ред.проф.В.Н.Лавриненко.-2-е изд., перероб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.-544с.
5. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. :Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
6. Піча В.М. Політологія: Підручник/ В.М.Піча, Н.М.Хома.- 5-те вид., стер.- Львів: "Новий Світ-2000", 2008.- 304 с.
7. Рудич М. Політологія.- Київ, Либідь, 2005.-480с.
8. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки): Підручник.-К.: Либідь, 2002.-576с.

Тема 8. Політична культура.

Завдання 1

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Національно-державна символіка		1. Поведінка, яка використовує законні або ті, що відповідають загальноприйнятим нормам, форми вираження інтересів і впливу на владу
Етатистська політична культура		2. Процес, який характеризується сприйняттям політики, держави, влади як сторонніх, чужих сил, які панують над людиною, пригнічують її
Політична свідомість		3. Культура, що розглядає політичні процеси крізь призму відносин купівлі-продажу, досягнення вигоди як вищої мети політичної діяльності
Конфенціальна участь		4. Фіксує історію розвитку політичних відносин у різних формах: історичних, літературних, політичних традиціях, звичаях, політичній ідеології
Політичний досвід		5. Відносяться, насамперед, прапори, герби, гімни, конституції, грошові знаки й інші
Ринкова політична культура		6. Культура, що пов'язує рішення політичних проблем з дією механізмів державного регулювання й контролю за політичним процесом

<p>Політичне відчуження</p>		<p>7. Це система політичних знань, цінностей й ідейно-політичних переконань людей, на основі яких виробляються найбільш стійкі і значимі політичні орієнтації та установки людей стосовно політичної системи і їхнього місця в даній системі</p>
-----------------------------	--	--

Завдання 2

Дайте характеристику класичних типів політичної культури з наведенням прикладів до кожного типу.

Завдання 3

На вашу думку, які причини обумовлюють політичне відчуження в українському суспільстві?

Завдання 4

Більшість політологів обмежують політичну культуру духовною сферою, підкреслюючи, що вона становить не саму політику, а лише осмислення політичних процесів. Чи погоджуєтесь ви з цією тезою? Аргументуйте свою відповідь.

Завдання 5

На ваш погляд, які фактори впливають на рівень політичної участі громадян?

Завдання 6

Охарактеризуйте співвідношення типів політичних систем та політичних культур.

Завдання 7

Чи залежить політична культура від розвитку громадянського суспільства. Аргументуйте відповідь.

Література

1. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляєв. — Вид. 2-ге. — Полтава: АСМІ, 2011. — 312 с.
2. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009.- 496 с.
3. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007.- 309 с.
4. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. — 226 с.
5. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. — К., 2008. — 307 с.
6. Горбач О.Н. Політологія : навч. посібник. - Л.: [ЛДІНТУ ім. В.Чорновола], 2011. — 263 с.
7. Дегтярев А.А. Основы политической теории — М.: ЮЮНИТИ-ДАНА, 2010. — 434 с.
8. Демократія: Антологія. -К.: Смолоскип, 2005. — 1105 с.
9. Ирхин Ю.В., Зотов В.Д., Зотова Л.В. Политология: Учебник. — М.: Юристъ, 2009. — 511 с.
10. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. — К.: КНЕУ, 2011. — 348 с.
11. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.

Тема 9. Міжнародний політичний процес.

Завдання1

У таблиці представлені ключові поняття та їхні визначення. Установіть, якому поняттю ліворуч відповідає наведене праворуч визначення, вказавши потрібний номер.

<i>Поняття</i>	<i>№</i>	<i>Зміст</i>
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Суперництво		1. Реалізується за допомогою участі в діяльності різних міжнародних організаційних структур, укладенні двосторонніх і багатосторонніх договорів про дружбу й співробітництво
Принцип права		2. Вона полягає в інтернаціоналізації економіки, розвитку єдиної системи світового зв'язку, зміні й ослабленні функцій національних держав, активізації діяльності транснаціональних недержавних утворень
Глобалізація міжнародних відносин		3. Держава або група держав, здатні нав'язати іншим державам свої інтереси, розширювати свій вплив, використовуючи при цьому свої переваги у військовій силі, дипломатії, економічній могутності, технологічному або інтелектуальному розвитку

Співробітництво		4. Сукупність політичних, економічних, ідеологічних, правових, військових, культурних та інших зв'язків і відносин між державами й системами держав, між головними соціальними, економічними, політичними силами, організаціями й громадськими рухами, які діють на світовій арені
Зовнішня політика		5. Офіційна діяльність держави у вигляді спеціальних інститутів, які здійснюють її за допомогою спеціальних заходів, прийомів, методів, що установлені міжнародним правом та мають конституційно-правовий характер
Дипломатія		6. Діяльність держави й інших політичних інститутів суспільства по здійсненню своїх інтересів і потреб на міжнародній арені
Міждержавні відносини		7. Припускає мирний характер боротьби між державами за вигідну реалізацію свого національного інтересу, починаючи від розширення своїх капіталів і технологій до розміщення військових баз

Завдання 2

Охарактеризуйте тенденції, що визначають сучасний світовий політичний процес.

Завдання 3

Наведіть приклади інтервенції та визначте її наслідки.

Завдання 4

Визначте вектори сучасної зовнішньої політики України. Які суттєві зміни відбулися у зовнішніх пріоритетах держави порівняно з першими роками від дати проголошення незалежності?

Завдання 5

На ваш погляд, яким чином бідність впливає на геополітичні вектори сучасного світу.

Завдання 6

Проаналізуйте на історичному прикладі вирішення міжнародних конфліктів із залученням дипломатичних засобів.

Завдання 7

На ваш погляд, ООН дійсно є організацією, здатною відігравати роль арбітра, забезпечувати вирішення міжнародних конфліктів шляхом переговорів?

Література

1. Арон Р. Мир і війна між націями. - К., Юніверс, 2000. – 688 с.
2. Гаджиев К.С. Введение в геополитику. - М.: Логос, 1997. – 416 с.
3. Герасимчук Т.Ф. Теоретико-концептуальні основи та методи дослідження міжнародних відносин // Український історичний журнал. – 2006. – № 5. – С. 186 – 199.
4. Дергачев В.А. Геополитика. – К.: ВИРА-Р, 2000. – 448 с.
5. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
6. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одіссей, 2008.- 272 с.
7. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.

8. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Концерн „Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. – 520 с.
9. Політологія : підручник / за ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. – К. : Альтепрес, 2002. – 612 с.
10. Политология : учебник / под ред. В.А. Ачкасова, В.А. Гуторова. – М. : Юрайт-Издат, 2006. – 692 с.
11. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.
12. Шепелєв М.А. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Вища школа, 2004. – 622 с.
13. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Хрестоматия. – М.: Гардарики, 2002. 400 с.

2 ТЕМИ РЕФЕРАТІВ, ПРЕЗЕНТАЦІЙ

1. Історія виникнення та розвитку політичної науки.
2. Зростання ролі та значення науки про політику для розбудови української державності.
3. Концепції політичної влади: історичний аспект.
4. Мораль і політична влада.
5. Криза влади і трансформація владних відносин.
6. В.Липинський про роль провідної верстви. «Національна аристократія».
7. Сутність «залізного закону олігархії» і специфіка його прояву в Україні.
8. Політичне лідерство в тоталітарних і демократичних державах.
9. Проблеми формування політичних лідерів в Україні.
10. Формування іміджу політичних лідерів і організацій.
11. Імідж політичного лідера і його складові.
12. Типи опозиції в Україні: консервативна, екстремістська, демократична.
13. Громадянська компетентність опозиції і влади.
14. Роль Конституції у визначенні політичної системи.
15. Місце громадської думки в політичній системі.
16. Конституція України про політичну систему.
17. Типологія політичних систем Г.Алмонда.
18. Чи можлива диктатура в сучасному світі ?
19. Теорії виникнення держави.
20. Місце людини в державі.
21. Система державної влади в Україні.
22. Етапи становлення та розвитку суспільно-політичних рухів.
23. Політичні партії і об'єднання в Україні: історія і сучасність.

24. Конституція України про свободу та умови об'єднання громадян у політичні партії.
25. Історія виникнення і розвиток суспільно-політичних рухів.
26. Альтернативні рухи в сучасному суспільному житті.
27. Історія утворення і становлення політичних партій.
28. Сучасні політичні партії і проблеми їх класифікації.
29. Утворення і становлення перших українських партій.
30. Національні партії в роки української революції 1917 – 1921 рр.
31. Західноукраїнські партії у 20–30-х роках ХХ століття.
32. Процес становлення багатопартійності в незалежній Україні.
33. Громадянське суспільство як ключове поняття посткомуністичної трансформації.
34. Громадянське суспільство як умова свободи й демократії.
35. Відновлення громадянського суспільства в Україні на рубежі 80-х – 90-х років.
36. Перші громадські (неформальні) організації в Україні.
37. Зародження і розвиток лібералізму в Україні.
38. Особливості виникнення і розвитку комуністичного руху в Україні.
39. Український націонал-комунізм.
40. Соціал-демократизм в теорії і практиці політичного життя українського суспільства.
41. Активізація клерикальної ідеології в Україні.
42. Від конфронтаційної моделі політичної культури до демократичної.
43. Тоталітарна та демократична політична свідомість.
44. Сучасна політика уряду України в галузі культури та культурного будівництва.
45. Основні теоретичні підходи до аналізу політичних процесів.
46. Процеси демократизації в незалежній Україні.

47. Європейський політичний процес і його специфіка.
48. Роль комунікації у політиці.
49. Засоби масової інформації і процеси демократизації суспільства.
50. Форми та методи впливу ЗМІ на політичні рішення.
51. Українське законодавство про засоби масової інформації.
52. Політичний вплив ЗМІ на громадську думку.
53. Вплив ЗМІ на інформаційний процес.
54. Плюралізм ЗМІ.
55. Контроль за ЗМІ.
56. Зв'язок ЗМІ з тіньовими й олігархічними структурами.
57. Сучасний міжнародний порядок.
58. Сутність «нового політичного мислення» у міжнародних відносинах.
59. Роль ООН у сучасних міжнародних відносинах.
60. Центри сили і політико-правовий режим міжнародних відносин.
61. Глобалісти проти антиглобалістів.
62. Глобалізація та інтеграції: точки дотику та взаємодії.
63. Інформаційне суспільство й глобалізація.

3 МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

Реферат / повідомлення (від латин. *referre* – доповідати, повідомляю) – це коротке викладення основних положень вчення, наукової чи навчальної проблеми у письмовому чи усному вигляді. Реферат готується, як правило на основі аналізу декількох джерел інформації, зміст яких вільно і компактно викладається у доступній для розуміння формі.

Підготовлений у письмовому вигляді реферат оформляється розбірливим почерком (або друкується), на окремих аркушах паперу формату А-4 із відповідною нумерацією сторінок відповідно з планом, розробленим студентом самостійно. Його обсяг складає не менше 10 – 15 сторінок. Реферат повинен мати характер самостійного дослідження запропонованої літератури.

Вимоги до реферату:

1. Визначити об'єкт і мету спілкування.
2. Добрати відповідну літературу. Щоб реферат був змістовним, необхідно приділити увагу добору матеріалу. А для цього рекомендується використати ряд джерел. Передусім потрібно з'ясувати, яка література існує з теми реферату (за алфавітним, систематичним, тематичним каталогами, бібліографічними виданнями можна знайти необхідну літературу).

3. Працюючи з книгою, потрібно насамперед налаштуватися, дати собі цільову установку: вивчити за книжкою те чи інше питання, яке потрібно висвітлити; критично проаналізувати зміст книжки; перевірити, чи збігається ваша оцінка якоїсь проблеми з думкою автора, інших авторитетних осіб; вибрати для реферату найяскравіші факти, приклади, цікаві положення тощо.

4. Скласти план відповідно до обсягу реферату (його пункти розкриваються приблизно на однаковій кількості сторінок). План реферату міститься на початку роботи.

5. Текст реферату слід структурувати (виділити вступ, розділи, параграфи тощо);
6. Дати аналіз вивченої літератури та запропонувати власну інтерпретацію висновків і фактів, з якими ознайомився студент під час роботи над основними джерелами. Список використаної літератури розмістити наприкінці реферату.
7. Під час усного виступу краще розповідати, а не читати реферат. Для цього скласти розгорнутий план-конспект на 2-4 сторінки.
8. Під час добору мовних засобів для написання реферату необхідно враховувати особливості наукового стилю мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Авксентьєва Т.Г., Бакіров В. С., Герасіна Л. М., Довбня О. М., Калиновський В. Б., Литвиненко О. В. Порівняльна політика. Основні політичні системи сучасного світу / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна / Віль Савбанович Бакіров (ред.), Микола Іванович Сазонов (ред.). — Х., 2008. 576 с.
2. Аляєв Г. Є. Політологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Г. Є. Аляєв. Вид. 2-ге. Полтава: АСМІ, 2011. 312 с.
3. Аркуша О.Г. Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності: наук. вид. / О.Г. Аркуша, С.О. Біла, В.Ф. Верстюк, С.І. Віднянський, Є.І. Головаха, В.М. Горобець ; Ін-т історії України НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф.Кураса. К.: Ніка-Центр, 2008. 988 с.
4. Бебик В. Політологія : наука і навчальна дисципліна: Підручник.- К.: Каравела, 2009. 496 с.
5. Гелей С.Д. Політологія: Навчальний посібник/ С.Д.Гелей, С.М.Рутар.- 6-те вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2007. 309 с.
6. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. — К.: Видавничий дім «Кондор» , 2017. 226 с.
7. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Концептуальні основи теорії політики: Навчальний посібник. – К., 2008. 307 с.
8. Горбач О.Н. Політологія : навч. посібник. - Л.: [ЛДІНТУ ім. В.Чорновола], 2011. 263 с.
9. Дубінін, В.В. Розвиток політичної думки в Україні: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Краматорськ: ДДМА, 2005. 216 с.

10. Дубінін В.В. Роль інтересів народу в становленні та розвитку політичної системи суспільства: Монографія.- Краматорськ: ДДМА, 2006. 260 с.
11. Даль Р.А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція / О.Д. Білогорський (пер.з англ.). Х. : Каравела, 2002. 216 с.
12. Іванова Н.Ю. Політологія: навч. посіб. / Н.Ю. Іванова, В.Ф. Смоляк. К.: КНЕУ, 2011. 348 с.
13. Кваша О. П. Політологія : курс лекцій. Краматорськ : ДДМА, 2019. 135 с.
14. Матвеев С.А. Політологія: Навчальний посібник/ С.А.Матвеев, Л.С.Буланенко.- Х.: Одісей, 2008. 272 с.
15. Погорельый, Д.Е. Политология: кредитно-модульный курс : хрестоматия / Д.Е. Погорельый. 4-е изд., испр. и доп. Харьков : Олант, 2007. 552 с.
16. Політологія : підручник / за ред. О.В. Бабкіної, В.П. Гобатенка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Видавничий центр «Академія», 2001. 528 с.
17. Політологія : підручник / за ред. Ю.І. Кулагіна, В.І. Полуріза. К. : Альтепрес, 2002. 612 с.
18. Рудич, Ф.М. Політологія : підручник / Ф.М. Рудич. – К. : Либідь, 2004. – 480 с.
19. Шляхтун, П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : підручник / П.П. Шляхтун. – 3-тє вид., стер. – К. : Либідь, 2005. – 576 с.

Допоміжна література

1. Абетка української політики: Довідник. – К., 2001.
2. Тихомирова Є.Б. Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія. К.: Наша культура і наука, 2003. – 614 с.
3. Політологія : підручник / М.І. Панов (керівн. авт. кол.) [та ін.]. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2005. 520 с.

4. Шведа Ю.Р. Теорія політичних партій та партійних систем / Ю.Р. Шведа. – Л.: Тріада плюс, 2004. – 523 с.
5. Юрій, М.Ф. Основи політології : навч. Посібник / М.Ф. Юрій. – К. : Кондор, 2003. – 340 с.

Інтернет-ресурси:

1. Ярош Б.О., Ярош О.Б. Загальна теорія політики: Навч. посіб. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського державного ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 240 с. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-26.html%20%20%20>.
2. Юрій Ф.М. Політологія. – Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-45.html%20%20>.
3. http://www.znannia.com.ua/index.php?page=shop.browse&category_id=13&option=com_virtuemart&Itemid=1
4. http://www.djerelo.com/index.php?option=com_content&task=category§ionid=12&id=123&Itemid=251
5. <http://www.niss.gov.ua>

Навчальне видання

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ

Завдання до самостійної роботи

для здобувачів спеціальності 052 «Політологія»

Укладач

КВАША Олександр Павлович

За авторським редагуванням

165/2021. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. 2,44.

Обл.-вид. арк.. 1,59. Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготівник

Донбаська державна машинобудівна академія

84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 1633 від 24.12.2003